

**PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY  
W ROKU SZKOLNYM 2019/2020**

**HISTORIA**

**POZIOM ROZSZERZONY**

**FORMUŁA OD 2015**

**(„NOWA MATURA”)**

**ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ**

**DLA ARKUSZY  
MHI-R1, MHI-R2, MHI-R4, MHI-R7**

**KWIECIEŃ 2020**

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

### Zadanie 1.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].	I. Starożytność. 1. Cywilizacje Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Zdający: 3) rozpoznaje cechy charakterystyczne najważniejszych osiągnięć kulturowych cywilizacji bliskowschodnich [...].

### Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową nazwę i uzasadnienie za pomocą dwóch argumentów.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

### Prawidłowa odpowiedź

Nazwa: starożytny Egipt.

Przykładowe uzasadnienie:

O nawiązaniu ornamentyki do kultury starożytnego Egiptu świadczy:

- obecność hieroglifów,
- kanon przedstawiania postaci,
- wizerunek faraona w podwójnej koronie Górnego i Dolnego Egiptu
- charakterystyczna architektura sakralna.

### Zadanie 1.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].	I. Starożytność. 1. Cywilizacje Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Zdający: 3) rozpoznaje cechy charakterystyczne najważniejszych osiągnięć kulturowych cywilizacji bliskowschodnich [...]. IV. Wiek XIX. 1. Europa napoleońska. Zdający: 1) opisuje kierunki i etapy podbojów Napoleona [...].

### Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową nazwę i uzasadnienie.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

### Prawidłowa odpowiedź

Nazwa: wyprawa Napoleona do Egiptu

Przykładowe uzasadnienie:

Napoleon zabrał ze swoją armią również badaczy/naukowców, których zadaniem było badanie i dokumentowanie tej kultury.

### Zadanie 2. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>I. Starożytność.</p> <p>2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji.</p> <p>Zdający:</p> <p>3) rozpoznaje dokonania kulturowe Greków w dziedzinie architektury, rzeźby [...];</p> <p>4) identyfikuje dziedzictwo kultury greckiej w dorobku kulturowym Europy.</p>
--	---

### Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

### Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: C

Przykładowe uzasadnienie:

W Erechtejonie zostały wykorzystane do funkcji kolumn/podpór posągi kobiet [tzw. kariatydy] – podobnie jest w przypadku gmachu Sądu Najwyższego.

### Zadanie 3. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>I. Starożytność.</p> <p>3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim.</p> <p>Zdający:</p> <p>3) charakteryzuje ekspansję rzymską i wyjaśnia ideę imperium rzymskiego.</p> <p>4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu.</p> <p>Zdający:</p> <p>1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne w Rzymie republikańskim i w cesarstwie rzymskim.</p>
--	---

### Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie związku przyczynowo-skutkowego.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

### Przykładowe odpowiedzi

- Przyczyna – zubożenie chłopów, skutek – malejąca liczba żołnierzy w armii obywatelskiej, gdzie obowiązywał cenzus majątkowy.
- Pauperyzacja posiadaczy niewielki gospodarstw w Rzymie doprowadziła do utraty przez nich możliwości zakupu wyposażenia niezbędnego do służby wojskowej, którą byli objęci mężczyźni – obywatele rzymscy dysponujący majątkiem ziemskim i określonym dochodem. Z tym była związana malejąca liczba żołnierzy w armii rzymskiej.

**Zadanie 4. (0–1)**

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>II Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 2) charakteryzuje [...] ideę cesarstwa karolińskiego [...]. 8. Kultura średniowiecza. Zdający: 1) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury średniowiecznej.</p>
--	--

**Schemat punktowania**

1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Mozaika przedstawia boskie pochodzenie [sakralizację] władzy. Postać Św. Piotra dominuje nad klęczącymi u jego stóp postaciami Leona III [papieża] i Karola Wielkiego [cesarza] i przekazuje im symbole ich władzy: paliusz i chorągiew.

**Zadanie 5.1. (0–1)**

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].</p>	<p>II. Średniowiecze. 4. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Zdający: 2) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji; 3) opisuje rozwój terytorialny państwa polskiego w X–XII w.; 4) rozpoznaje tendencje centralistyczne i decentralistyczne w życiu politycznym państwa polskiego w X–XII w.</p>
--	---

**Schemat punktowania**

1 p. – za dwa podanie dwóch przydomków.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

**Prawidłowa odpowiedź**

[Bolesław] Chrobry

[Bolesław] Śmiały/Szczodry

**Zadanie 5.2. (0–1)**

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje</p>	<p>II. Średniowiecze. 4. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Zdający: 2) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji;</p>
--	---

rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].	3) opisuje rozwój terytorialny państwa polskiego w X–XII w.; 4) rozpoznaje tendencje centralistyczne i decentralistyczne w życiu politycznym państwa polskiego w X–XII w.
---	--

### Schemat punktowania

1 p. – za wszystkie trzy prawidłowe odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

### Prawidłowe odpowiedzi

Kraków

Wrocław

Kołobrzeg

### Zadanie 5.3. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].	5. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający: 4) charakteryzuje proces przewyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła.
--	---

### Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

### Prawidłowa odpowiedź

Władysław Łokietek

### Zadanie 6. (0–2)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].	II. Średniowiecze. 7. Polska w XIV–XV w. Zdający: 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich.
---	--

### Schemat punktowania

2 p. – za rozpoznanie wystawcy dokumentu oraz wyjaśnienie okoliczności.

1 p. – za rozpoznanie wystawcy dokumentu albo za wyjaśnienie okoliczności.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

### **Prawidłowa odpowiedź**

Władca: Kazimierz [IV] Jagiellończyk

Przykładowe wyjaśnienie okoliczności:

Toczyła się wojna z zakonem krzyżackim [wojna trzynastoletnia], która wymagała działań militarnych poza granicami Polski. Król wydał przywilej w Cerekwicy i Nieszawie, aby przekonać szlachtę do udziału w wojnie.

### **Zadanie 7. (0–2)**

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p><i>III etap edukacyjny</i></p> <p>20. Społeczeństwo i ustrój Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Zdający: 2) wyjaśnia okoliczności uchwalenia oraz główne założenia konfederacji warszawskiej i artykułów henrykowskich.</p> <p>III. Dzieje nowożytne</p> <p>3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Zdający: 2) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego na tle europejskim [...]; 6) ocenia sytuację wyznaniową na ziemiach Rzeczypospolitej w XVI w., w tym tolerancję wyznaniową [...].</p>
--	---

### **Schemat punktowania**

2 p. – za podanie nazwy dokumentu oraz wyjaśnienie okoliczności jego uchwalenia.

1 p. – za podanie nazwy dokumentu albo wyjaśnienie okoliczności jego uchwalenia.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

### **Prawidłowa odpowiedź**

Nazwa: Akt konfederacji warszawskiej [konfederacja warszawska]

Przykładowe wyjaśnienie okoliczności:

Trwało bezkrólewie po śmierci Zygmunta Augusta i istniało niebezpieczeństwo walk wewnętrznych pomiędzy stronnictwami szlacheckimi reprezentującymi różne wyznania.

### **Zadanie 8. (0–1)**

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne</p> <p>3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Zdający: 2) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego na tle europejskim [...].</p>
--	--

### Schemat punktowania

1 p. – za rozpoznanie władcy i uzasadnienie odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną, błędną albo za brak odpowiedzi.

### Prawidłowa odpowiedź

Władca: Henryk Walezy

Przykładowe uzasadnienie:

O tym, że w źródle przedstawiono kartusz herbowy Henryka Walezego świadczą:

- litera H (inicjał imienia Henryk),
- lilie – herb Walezjuszy.

### Zadanie 9. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	II. Dzieje nowożytne. 2. Europa w XVI–XVII w. Zdający: 4) wyjaśnia zmiany w sposobie funkcjonowania państw europejskich w epoce nowożytnej, z uwzględnieniem charakterystyki i oceny absolutyzmu francuskiego; 8) analizuje przemiany kapitalistyczne w życiu gospodarczym Europy Zachodniej XVI–XVII w.
---	--

### Schemat punktowania

1 p. – za podanie prawidłowej nazwy.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

### Prawidłowa odpowiedź

merkantylizm

### Zadanie 10.1. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].	III. Dzieje nowożytne. 4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający: 2) opisuje główne etapy konfliktów politycznych i militarnych Rzeczypospolitej [...] w XVII w.; wyjaśnia ich następstwa; 5) [...] synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski w XVII w. z wydarzeniami europejskimi.
--	--

### Schemat punktowania

1 p. – za wszystkie trzy prawidłowe odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

### Prawidłowa odpowiedź

1–F

2–F

3–F

**Zadanie 10.2. (0–1)**

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w.: Zdający: 4) charakteryzuje program modernizacji Rosji i rosyjską ideę imperium.</p>
---	---

**Schemat punktowania**

- 1 p. – za podanie prawidłowej nazw.  
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

**Prawidłowa odpowiedź**

Wielka wojna północna

**Zadanie 11. (0–2)**

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający: 1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego; 2) charakteryzuje działania zmierzające do naprawy Rzeczypospolitej i walkę zbrojną o utrzymanie niepodległości w drugiej połowie XVIII w.</p>
---	--

**Schemat punktowania**

- 2 p. – za podanie prawidłowej nazwy oraz wyjaśnienie genezy i skutku.  
1 p. – za podanie prawidłowej nazwy oraz wyjaśnienie genezy albo skutku.  
0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

**Prawidłowa odpowiedź**

Nazwa: konfederacja barska

Przykładowe wyjaśnienie genezy:

Główną przyczyną zawiązania konfederacji była niechęć szlachty do osoby króla Stanisława Augusta Poniatowskiego i praw kardynalnych gwarantowanych przez Rosję.

Przykładowe wyjaśnienie skutku: Konfederacja stała się pretekstem do interwencji państw ościennych i w efekcie do przeprowadzenia I rozbioru Polski w 1772 roku.

**Zadanie 12.1. (0–1)**

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia</p>	<p>IV. Wiek XIX. 1. Europa napoleońska. Zdający: 1) opisuje kierunki i etapy podbojów Napoleona; charakteryzuje napoleońską ideę imperium;</p>
--	--



przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].	2) wyjaśnia źródła sukcesów i porażek Napoleona w polityce wewnętrznej i zagranicznej; 3) wyjaśnia wpływ idei rewolucji francuskiej i wojen okresu napoleońskiego na zmiany polityczne, społeczne i gospodarcze w Europie.
--	---

### Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

### Przykładowa odpowiedź

Napoleon chciał w ten sposób [poprzez blokadę ekonomiczną] zmusić Anglię do pokoju [wycofania się z wojny/koalicji antyfrancuskiej].

### Zadanie 12.2. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].	IV. Wiek XIX. 1. Europa napoleońska. Zdający: 1) opisuje kierunki i etapy podbojów Napoleona; charakteryzuje napoleońską ideę imperium; 2) wyjaśnia źródła sukcesów i porażek Napoleona w polityce wewnętrznej i zagranicznej; 3) wyjaśnia wpływ idei rewolucji francuskiej i wojen okresu napoleońskiego na zmiany polityczne, społeczne i gospodarcze w Europie.
---	---

### Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną, błędną albo za brak odpowiedzi.

### Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Tak

Przykładowe uzasadnienie:

Od wprowadzenia blokady kontynentalnej [w 1806 roku] znacząco spadła liczba statków zawijających do Gdańska: z 1194 w 1805 r., przez 377 w 1806, do zaledwie 32 w 1808 r.

### Zadanie 13.1. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej.	IV. Wiek XIX. 2. Europa i Stany Zjednoczone w epoce rewolucji przemysłowej. Zdający: 2) charakteryzuje rozwój terytorialny, gospodarczy oraz przemiany społeczno-kulturowe w Stanach Zjednoczonych w XIX w. 6. Europa i świat w XIX w.
---	--

Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].	Zdający: 1) charakteryzuje kierunki przemian społecznych i politycznych w państwach europejskich oraz w Stanach Zjednoczonych [...]; 3) opisuje zasięg i ekspansję kolonialną [...] Stanów Zjednoczonych.
--	---

### Schemat punktowania

1 p. – za wyjaśnienie symboliki.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

### Przykładowa odpowiedź

Moneta została wybita z okazji stulecia doktryny Monroe, która zakładała koncentrację polityki zagranicznej USA na obu kontynentach amerykańskich i jednoczesną izolację od wewnętrznych spraw Europy. Na monecie oba kontynenty amerykańskie zostały upersonifikowane pod postaciami kobiet. Kobieta symbolizująca Amerykę Północną [USA] wyciąga w geście pomocy rękę z gałązką [pokoju] w kierunku kobiety symbolizującej Amerykę Płd. Jest to symboliczne ukazanie troski USA o młode państwa Ameryki Płd.

### Zadanie 13.2. (0–1)

I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	IV. Wiek XIX. 6. Europa i świat w XIX w. Zdający: 1) charakteryzuje kierunki przemian społecznych i politycznych w państwach europejskich oraz w Stanach Zjednoczonych [...]. V. Wiek XX. 1. I wojna światowa i rewolucje w Rosji. Zdający: 1) wyjaśnia genezę I wojny światowej i opisuje charakter działań wojennych.
---	--

### Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

### Prawidłowa odpowiedź

Podczas I wojny światowej [w 1917 roku], kiedy USA włączyły się do konfliktu po stronie ententy.

### Zadanie 14.1. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	III. Dzieje nowożytne. 1. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej. Zdający: 1) charakteryzuje cywilizacje prekolumbijskie w Ameryce; 2) opisuje udział poszczególnych państw europejskich w podziale Nowego
---	--

	<p>Świata w XVI–XVIII w.;</p> <p>3) ocenia wpływ odkryć geograficznych i ekspansji kolonialnej na życie gospodarcze i kulturowe Europy;</p> <p>4) ocenia długofalowe konsekwencje wielkich odkryć geograficznych dla Ameryki, Azji, Afryki.</p> <p>2. Europa i Stany Zjednoczone w epoce rewolucji przemysłowej.</p> <p>Zdający:</p> <p>2) charakteryzuje rozwój terytorialny, gospodarczy oraz przemiany społeczno-kulturowe w Stanach Zjednoczonych w XIX w.;</p> <p>6. Europa i świat w XIX w.</p> <p>Zdający:</p> <p>4) analizuje polityczne, gospodarcze i społeczne przyczyny oraz następstwa podbojów kolonialnych państw europejskich w Azji i Afryce.</p>
--	--

### Schemat punktowania

1 p. – za podanie trzech przyczyn.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

### Przykładowe odpowiedzi

- ekspansja kolonialna
- rozwój niewolnictwa
- eksterminacja Indian

### Zadanie 14.2. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.</p>	<p>III. Dzieje nowożytne.</p> <p>1. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej.</p> <p>Zdający:</p> <p>1) charakteryzuje cywilizacje prekolumbijskie w Ameryce;</p> <p>2) opisuje udział poszczególnych państw europejskich w podziale Nowego Świata w XVI–XVIII w.;</p> <p>3) ocenia wpływ odkryć geograficznych i ekspansji kolonialnej na życie gospodarcze i kulturowe Europy;</p> <p>4) ocenia długofalowe konsekwencje wielkich odkryć geograficznych dla Ameryki, Azji, Afryki.</p> <p>2. Europa i Stany Zjednoczone w epoce rewolucji przemysłowej.</p> <p>Zdający:</p> <p>2) charakteryzuje rozwój terytorialny, gospodarczy oraz przemiany</p>
--	--

	społeczno-kulturowe w Stanach Zjednoczonych w XIX w.; 6. Europa i świat w XIX w. Zdający: 4) analizuje polityczne, gospodarcze i społeczne przyczyny oraz następstwa podbojów kolonialnych państw europejskich w Azji i Afryce.
--	--

### Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem zawierający odniesienie do danych.  
 0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

### Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Stany Zjednoczone i Kanada.

Przykładowe uzasadnienia:

- Z wykresu wynika, że Indianie zostali prawie całkowicie wyniszczeni [spadek z prawie 100% mieszkańców tego terytorium w 1570 r. w. do ok. 1% w 1935 r.].
- Z wykresu wynika, że na tym obszarze w 1570 r. nie było w ogóle ludności białej i czarnoskórej, a w 1935 r. – białych było ok. 90%, a ludności czarnoskórej ok. 10%. W przypadku innych regionów uwzględnionych na wykresie zmiany nie były tak radykalne.

### Zadanie 15. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	IV. Wiek XIX. 4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 1) charakteryzuje i porównuje cele oraz metody polityki zaborców wobec społeczeństwa polskiego w okresie niewoli narodowej; 2) rozpoznaje działania społeczeństwa sprzyjające rozwojowi tożsamości narodowej; 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych.
---	--

### Schemat punktowania

1 p. – za podanie dwóch przykładów.  
 0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

### Przykładowe odpowiedzi

- niepowoływanie namiestnika po śmierci gen. Józefa Zajączka
- wprowadzenie cenzury
- zniesienie jawności obrad sejmu
- niezwoływanie sejmu

**Zadanie 16. (0–1)**

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>IV. Wiek XIX. 4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"><li>1) charakteryzuje i porównuje cele oraz metody polityki zaborców wobec społeczeństwa polskiego w okresie niewoli narodowej;</li><li>2) rozpoznaje działania społeczeństwa sprzyjające rozwojowi tożsamości narodowej;</li><li>3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych.</li></ol>
---	--

**Schemat punktowania**

1 p. – za prawidłową nazwę wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

**Prawidłowa odpowiedź**

Nazwa: powstanie styczniowe

Przykładowe uzasadnienie:

Świadczą o tym odwołanie do trzech narodów dawnej Rzeczypospolitej oraz informacja o nadzwyczajnym poborze do wojska [branka], który stał się bezpośrednią przyczyną wybuchu powstania.

**Zadanie 17. (0–1)**

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>IV. Wiek XIX. 3. Ideologie XIX w. Zdający:</p> <ol style="list-style-type: none"><li>1) charakteryzuje i porównuje ideologie: konserwatyzm, liberalizm, nacjonalizm, socjalizm utopijny, marksizm i anarchizm;</li><li>2) wyjaśnia związki pomiędzy ideologiami liberalnymi i nacjonalistycznymi a europejskimi ruchami niepodległościowymi i zjednoczeniowymi, omawia powstanie o niepodległość Grecji, Wiosnę Ludów, zjednoczenie Włoch i Niemiec;</li><li>3) porównuje cele i charakter oraz ocenia polityczne i społeczno-gospodarcze skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec.</li></ol>
---	---

**Schemat punktowania**

1 p. – za prawidłową odpowiedź z odwołaniem do faktografii.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

**Przykładowa odpowiedź**

Bismarck był zwolennikiem jednoczenia Niemiec drogą wojenną [krwią i żelazem], co udało mu się zrealizować w 1871 roku, po pokonaniu Austrii [1866] oraz Francji [1870].

**Zadanie 18. (0–1)**

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>V. Wiek XX.</p> <p>1. I wojna światowa i rewolucje w Rosji. Zdający: 1) wyjaśnia genezę I wojny światowej i opisuje charakter działań wojennych; 6) wyjaśnia zmiany zachodzące w polityce mocarstw wobec sprawy polskiej, w tym charakteryzuje stanowisko Rosji i Stanów Zjednoczonych.</p>
---	--

**Schemat punktowania**

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

**Prawidłowa odpowiedź**

Rozstrzygnięcie: Tak

Przykładowe uzasadnienie:

Odezwa ks. Mikołajewicza [naczelnego dowódcy wojsk rosyjskich] nawoływała do wspólnej walki Polaków i Rosjan przeciwko Niemcom [państwom centralnym]. Pocztówka propaguje te same treści: żołnierz polski i rosyjski (nad nimi proporce z barwami narodowymi) podają sobie dłonie w geście przyjaźni nad pokonanym niemieckim żołnierzem (pikielhabuba).

**Zadanie 19. (0–1)**

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>V. Wiek XX.</p> <p>3. Europa i świat między wojnami. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Zdający: 2) charakteryzuje życie gospodarcze okresu międzywojennego i wyjaśnia mechanizm wielkiego kryzysu gospodarczego oraz porównuje sposoby przezwyciężania jego skutków [...].</p> <p>5. II Rzeczpospolita. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Zdający: 1) charakteryzuje i ocenia dorobek gospodarczy II Rzeczypospolitej.</p>
---	---

**Schemat punktowania**

1 p. – za podanie prawidłowej nazwy i wniosku.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

**Prawidłowa odpowiedź**

Nazwa: wielki kryzys [gospodarczy]

Przykładowy wniosek:

Spadek produkcji przemysłowej przekłada się na wzrost bezrobocia.

**Zadanie 20. (0–1)**

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>IV. Wiek XIX</p> <p>2. Kryzys demokracji i systemy totalitarne. Zdający:</p> <p>3) porównuje systemy totalitarne oraz charakteryzuje ich imperialne cele; 5) ocenia politykę świata zachodniego wobec totalitaryzmu nazistowskiego i komunizmu; wyjaśnia genezę II wojny światowej.</p>
---	--

**Schemat punktowania**

1 p. – za prawidłową odpowiedź wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

**Prawidłowa odpowiedź**

Odpowiedź: D

Przykładowe uzasadnienie:

Oba źródła [tekst i karykatura] nawiązują do konferencji w Monachium poświęconej czechosłowackiemu kryzysowi i roli jaką tam odegrał premier Wielkiej Brytanii – Neville Chamberlain. W tekście jest wspomniane nazwisko premiera oraz jego słynne słowa wypowiedziane po powrocie z Monachium („pokój dla naszych czasów”). Karykatura ukazuje postać Chamberlaina, który przetacza kulę ziemską po kładce z napisem „czeski kryzys” od chaosu ku pokojowi. Kładka znajduje się nad przepaścią z napisem „wojna”.

**Zadanie 21. (0–1)**

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p><i>Poziom podstawowy</i></p> <p>8. Ziemie polskie pod dwiema okupacjami. Zdający:</p> <p>1) porównuje cele i metody polityki niemieckiej i radzieckiej w okupowanej Polsce.</p> <p>9. Sprawa polska w czasie II wojny światowej. Zdający:</p> <p>1) przedstawia okoliczności powstania oraz działalność rządu II Rzeczypospolitej na uchodźstwie; 3) ocenia politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej.</p>
---	---

**Schemat punktowania**

2 p. – za dwie prawidłowe odpowiedzi.

1 p. – za jedną prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

### Przykładowa odpowiedź

**Celem** Niemców [władz niemieckich, propagandy niemieckiej] **było rozbitcie sojuszu polsko-angielskiego** poprzez zrzućenie odpowiedzialności na Anglię za klęskę wrześniową Polski. Niemcy. Anglia nie wywiązała się ze zobowiązań, choć udzieliła gwarancji pomocy Polsce.

### Zadanie 22. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Uczeń porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p><i>Poziom podstawowy</i></p> <p>8. Ziemie polskie pod dwiema okupacjami. Zdający: 1) porównuje cele i metody polityki niemieckiej i radzieckiej w okupowanej Polsce.</p> <p><i>Poziom rozszerzony</i></p> <p>V. Wiek XX. 8. Okupacja niemiecka i radziecka na ziemiach polskich. Uczeń: 3) wskazuje podobieństwa i różnice w polityce obu okupantów wobec narodu polskiego.</p>
---	--

### Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie z odwołaniem do źródła.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

### Przykładowa odpowiedź

Na znaczku widnieje data „17 IX 1939”, czyli data agresji ZSRR na Polskę. Na znaczku to wydarzenie ukazane jest nie jako akt agresji, ale jako akt wyzwolenia zachodniej Białorusi i Ukrainy (o czym informuje napis). Wymowę propagandową podkreśla również scena, w której uśmiechnięty żołnierz Armii Czerwonej rozdaje zgromadzonej ludności ulotki.

### Zadanie 23. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; [...] integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>V. Wiek XX. 14. Polska w latach 1948–1956. Zdający: 1) porównuje procesy stalinizacji państwa polskiego i państw Europy Środkowo-Wschodniej; 15. Polska w latach 1956–1980. Zdający: 1) charakteryzuje i porównuje etapy: 1956–1970 i 1970–1980.</p>
--	---



### Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.  
0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

### Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Tak

Przykładowe uzasadnienie:

Oba teksty traktują o dojściu Gomułki do władzy w 1956 roku i oceniają to wydarzenie jako koniec stalinizmu w Polsce [odejście od stalinizmu].

### Zadanie 24. (0–2)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p>	<p>V. Wiek XX. 9. Europa i świat w okresie rywalizacji ZSRR i Stanów Zjednoczonych. Zdający: 6) charakteryzuje proces integracji Europy Zachodniej.</p>
--	---

### Schemat punktowania

- 2 p. – za podanie pełnej nazwy oraz wszystkich państw założycielskich.  
1 p. – za podanie pełnej nazwy.  
0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną lub za brak odpowiedzi.

### Prawidłowa odpowiedź

Pełna nazwa: Europejska Wspólnota Gospodarcza

Państwa założycielskie:

Francja [Republika Francuska], Republika Federalna Niemiec [Niemcy Zachodnie, RFN], Włochy [Republika Włoska], Belgia [Królestwo Belgii], Holandia [Królestwo Holandii], Luksemburg [Księstwo Luksemburga].

### Zadanie 25. (0–2)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].</p>	<p>V. Wiek XX. 15. Polska w latach 1956-1980. Zdający: 1) charakteryzuje i porównuje etapy: 1956–1970 i 1970–1980; 2) wyjaśnia przyczyny kryzysów społeczno-politycznych: 1968 r., 1970 r., 1976r. i 1980 r.; 3) charakteryzuje działalność opozycji w PRL-u.</p>
--	---

**Schemat punktowania**

- 2 p. – za dwie prawidłowe odpowiedzi.  
1 p. – za jedną prawidłową odpowiedź.  
0 p. – za odpowiedzi błędne albo za brak odpowiedzi.

**Prawidłowe odpowiedzi**

- 1 – A  
2 – B

**Zadanie 26. (0–1)**

I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].	V. Wiek XX. 12. Europa Środkowo-Wschodnia po II wojnie światowej. Zdający: 4) wyjaśnia przyczyny rozpadu ZSRR i bloku wschodniego; 5) opisuje przeobrażenia ustrojowe w państwach Europy Środkowo-Wschodniej i rozpoznaje charakterystyczne cechy procesu dekomunizacji w państwach bloku wschodniego po 1989 r.
---	--

**Schemat punktowania**

- 1 p. – za podanie prawidłowej nazwy.  
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

**Prawidłowa odpowiedź**

jesień narodów [jesień ludów]

**Zadanie 26. (0–12)**

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem i błędy merytoryczne wpływają na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

**Temat 1.** „Podboje macedońskie na trwałe zmieniły świat starożytny”. Odnies się do powyższej tezy, charakteryzując przyczyny, przebieg i konsekwencje wojen toczonych przez Filipa II Macedońskiego i Aleksandra III Wielkiego. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...] dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>I. Starożytność.</p> <p>2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Zdający: 1) charakteryzuje geograficzne uwarunkowania cywilizacji greckiej; 3) rozpoznaje dokonania kulturowe Greków w dziedzinie architektury, rzeźby, teatru, literatury, filozofii, nauki i identyfikuje je z ich twórcami;</p> <p>3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim. Zdający: 2) charakteryzuje [...] ekspansję Aleksandra Wielkiego.</p>

## Kryteria oceniania

Poziom	Zdający
Poziom IV (9–12 pkt)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (np. przemiany kulturowe, w tym religijne, rozwój handlu, nauki, architektury);</li> <li>• poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji,</li> <li>• trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy (np. wskazał zmiany terytorialne imperium Aleksandra);</li> <li>• poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ polityki Filipa II na decyzje polityczne Aleksandra);</li> <li>• sformułował wnioski oraz podsumował rozważania;</li> <li>• odniósł się do tezy sformułowanej w temacie wypracowania i w pełni uargumentował swoje stanowisko.</li> </ul>
Poziom III (6–8 pkt)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii;</li> <li>• w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. podbój nowych ziem i przenikanie się kultury greckiej i ludów podbitych);</li> <li>• przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym, uwzględniając przemiany dokonujące się w czasie (np. rola Filipa II, rola Aleksandra);</li> <li>• w większości wykorzystał materiał źródłowy (np. upowszechnianie obyczajów dworskich z obszaru Persji);</li> <li>• sformułował wnioski;</li> <li>• odniósł się do tezy sformułowanej w temacie wypracowania i częściowo uargumentował swoje stanowisko.</li> </ul>
Poziom II (3–5 pkt)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. bitwa pod Issos, bitwa pod Gaugamelą, kultura hellenistyczna);</li> <li>• podjął próbę uporządkowania podanej faktografii;</li> <li>• podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych;</li> <li>• podjął próbę wykorzystania materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.</li> </ul>
Poziom I (1–2 pkt)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, nawiązując do treści zawartych w materiale źródłowym;</li> <li>• podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. przyczyny wojen, zasięg podbojów);</li> <li>• poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni;</li> <li>• podjął nieudolną próbę wykorzystania materiałów źródłowych.</li> </ul>

**Temat 2.** Scharakteryzuj przyczyny i konsekwencje sporu o inwestyturę w Europie w XI i XII w. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...] dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>II. Średniowiecze. 3. Europa w okresie krucjat. Zdający: 1) wyjaśnia ideowe i polityczne przyczyny rywalizacji papieżstwa z cesarstwem o zwierzchnictwo nad średniowieczną Europą; 2) charakteryzuje polityczne, społeczno-gospodarcze i religijne uwarunkowania oraz ocenia skutki wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej i rekonkwisty.</p> <p><i>III etap edukacyjny</i> 9. Początki cywilizacji zachodniego chrześcijaństwa. Zdający: 4) opisuje relacje pomiędzy władzą cesarską a papieską w X–XI w.</p>

## Kryteria oceniania

Poziom	Zdający
Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (rolę ekskomuniki w średniowiecznej rzeczywistości; polityczne uwarunkowania sporu);</li><li>• poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji;</li><li>• właściwie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy;</li><li>• poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. narastające tendencje reformistyczne w Kościele w XI w.; wpływ ruchu krucjatowego na przebieg sporu);</li><li>• sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.</li></ul>
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• dokonał celowej i właściwej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii;</li><li>• w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wyjaśnił kompromis zawarty w konkordacie wormackim);</li><li>• przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. ukazał dążenia papieżstwa do zerwania z cesaropapizmem i rolę Grzegorza VII w sporze);</li><li>• w większości poprawnie wykorzystał materiał źródłowy;</li><li>• podjął próbę formułowania wniosków (np. dotyczących relacji między władzą świecką a władzą duchowną w średniowieczu);</li><li>• podjął próbę oceny konsekwencji sporu.</li></ul>
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. ogłoszenie <i>Dictatus papae</i>, podpisanie konkordatu w Wormacji);</li><li>• podjął próbę uporządkowania podanej faktografii;</li><li>• podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wpływ zapisów <i>Dictatus papae</i> na relacje między papieżstwem a cesarstwem);</li><li>• podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.</li></ul>
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu;</li><li>• podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. opisał przebieg konfliktu);</li><li>• poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.</li></ul>

**Temat 3.** „Rewolucja, zanim wyszła na ulice, uprzednio dokonała się w umysłach ludzi”. Odnosząc się do powyższej tezy, scharakteryzuj przyczyny wybuchu rewolucji we Francji w końcu XVIII w.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...] dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Zdający: 1) wyjaśnia polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania oświecenia europejskiego; 2) charakteryzuje główne idee europejskiego oświecenia i rozpoznaje jego główne dokonania w myśli politycznej, nauce, literaturze, sztuce i architekturze; 3) charakteryzuje absolutyzm oświecony na przykładach państw sąsiadujących z Rzeczpospolitą; 6) porównuje przyczyny oraz charakter rewolucji amerykańskiej i francuskiej; 7) charakteryzuje specyfikę okresu jakobińskiego rewolucji francuskiej; 9) ocenia znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej.</p>

## Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (np. wpływ idei oświecenia na dążenia wolnościowe społeczeństwa francuskiego, wpływ sytuacji społeczno-gospodarczej na nastroje społeczne);</li><li>• poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji;</li><li>• poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe;</li><li>• sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.</li></ul>
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii;</li><li>• w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ rozwój oświaty na aspiracje polityczne społeczeństwa);</li><li>• podjął próbę formułowania wniosków;</li><li>• podjął próbę oceny słuszności twierdzenia zawartego w temacie.</li></ul>
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. zwołanie Stanów Generalnych, uchwalenie Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela);</li><li>• przedstawił poglądy wybitnych przedstawicieli oświecenia – Jeana-Jacques’a Rousseau, Johna Locke’a, Voltaire’a, Monteskiusza)</li><li>• podjął próbę uporządkowania podanej faktografii;</li><li>• podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.</li></ul>
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu;</li><li>• podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. podział społeczeństwa na trzy stany i żądanie stany trzeciego dopuszczenia do władzy, nieudolne rządy Ludwika XVI, zdobycie Bastylii, teoria umowy społecznej, teoria trójpodziału władzy);</li><li>• poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.</li></ul>



**Temat 4.** „Walka zbrojna czy praca organiczna?” Przedstaw dążenia Polaków do zachowania tożsamości narodowej w II połowie XIX i na początku XX wieku.

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>IV. Wiek XIX.</p> <p>4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 1) charakteryzuje i porównuje cele oraz metody polityki zaborców wobec społeczeństwa polskiego w okresie niewoli narodowej; 2) rozpoznaje działania społeczeństwa sprzyjające rozwojowi tożsamości narodowej; 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych; 4) prezentuje oceny polskiej historiografii dotyczące powstań narodowych; 6) ocenia dorobek kultury polskiej XIX w. i jej wpływ na kształtowanie się tożsamości narodowej Polaków.</p> <p>5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w. Zdający: 1) wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny odmiennego rozwoju gospodarczego ziem polskich w trzech zaborach; 2) analizuje strukturę społeczeństwa w trzech zaborach [...]; 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki emigracji w XIX w. oraz ocenia aktywność polityczną, militarną i kulturalną Polaków w Europie; 4) porównuje programy ruchu narodowego, ruchu ludowego oraz partii socjalistycznych; 5) charakteryzuje wydarzenia rewolucyjne 1905–1907; 6) porównuje dynamikę zmian gospodarczych i społecznych na ziemiach polskich z przemianami europejskimi oraz synchronizuje wydarzenia z historii politycznej.</p>
---	--

## Kryteria oceniania

Poziom	Zdający
Poziom IV (9–12 pkt)	<ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty,</li><li>• poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji;</li><li>• poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo skutkowe (np. rola Kościoła i represje kanclerza Ottona Bismarcka, nasilenie działań związanych z pracą organiczną i nasilenie walki z polskością: Komisja kolonizacyjna i Hakata; narastanie ruchu spiskowego w środowisku PPS);</li><li>• sformułował swoje stanowisko, wnioski oraz podsumował rozważania.</li></ul>
Poziom III (6–8 pkt)	<ul style="list-style-type: none"><li>• dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii;</li><li>• w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ powstania styczniowego na decyzję o uwłaszczeniu chłopów w Królestwie Polskim; represje władz pruskich wobec duchownych, wpływ przemian w Niemczech i Austro-Węgrzech na politykę wobec Polaków);</li><li>• przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym, uwzględniając przemiany dokonujące się w czasie;</li><li>• podjął próbę formułowania wniosków.</li></ul>
Poziom II (3–5 pkt)	<ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. Kulturkampf, rugi pruskie, autonomia w Galicji );</li><li>• podjął próbę uporządkowania podanej faktografii;</li><li>• podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. przyczyny i skutki powstania styczniowego; reformy uwłaszczeniowe i wzrost świadomości społecznej i narodowej chłopów).</li></ul>
Poziom I (1–2 pkt)	<ul style="list-style-type: none"><li>• w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu;</li><li>• podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. germanizacja, rusyfikacja, powstanie styczniowe, praca organiczna);</li><li>• poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.</li></ul>

**Temat 5.** „Władzy raz zdobytej nie oddamy nigdy” [Władysław Gomułka, 18 czerwca 1945 r.]  
Rozstrzygnij, czy zapowiedź rozwoju wydarzeń zawarta w słowach Władysława Gomułki znalazła potwierdzenie w wydarzeniach politycznych w Polsce w latach 1945–1948.

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>V. Wiek XX 13. Polska w latach 1944-1948. Zdający: 2) charakteryzuje główne etapy przejmowania władzy przez komunistów w Polsce, z uwzględnieniem działań opozycji legalnej i podziemia antykomunistycznego; opisuje represje stosowane przez radziecki i polski aparat bezpieczeństwa; 3) rozpoznaje charakterystyczne cechy okresu odbudowy i przebudowy gospodarki, z uwzględnieniem reformy rolnej i nacjonalizacji przemysłu.</p>
---	---

### Kryteria oceniania

<p>Poziom IV (9–12 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (np. wpływ ideologii na interpretację wydarzeń i procesów historycznych);</li> <li>• poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji;</li> <li>• poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe;</li> <li>• sformułował wnioski i zajął stanowisko wobec problemu określonego w temacie.</li> </ul>
<p>Poziom III (6–8 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii;</li> <li>• w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe;</li> <li>• przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. przedstawił kolejne etapy przejmowaniu władzy przez komunistów w Polsce z uwzględnieniem opozycji legalnej i podziemia antykomunistycznego);</li> <li>• podjął próbę formułowania wniosków (np. dotyczących represji stosowanych przez służby bezpieczeństwa i bohaterstwa Polaków represjonowanych przez te służby);</li> <li>• podjął próbę oceny metod stosowanych przez komunistów w walce o władzę.</li> </ul>

<p>Poziom II (3–5 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. działalność WiN, likwidacja PSL);</li> <li>• podjął próbę uporządkowania podanej faktografii;</li> <li>• podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych, (np. wpływ obecności wojsk radzieckich na terytorium Polski na sytuację polityczną w kraju, wpływ decyzji konferencji w Jałcie na kształtowanie się sytuacji politycznej w Polsce po zakończeniu II wojny światowej).</li> </ul>
<p>Poziom I (1–2 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu;</li> <li>• podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. referendum ludowe w 1946 r, sfałszowane wybory w 1947 r., powstanie PZPR);</li> <li>• poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.</li> </ul>